

מבשר טוב

יומא דהילולא

של הרה"ק הרבי ר' ירחמיאל מפשיסחא זיעועכי"א

ח' אייר תשע"ז

עיה"ק צפת ת"ו

א

בפרשת השבוע נאמר: וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם לפני ה' וימותו.

ובספה"ק דברי בינה תמה למה נאמר כאן לשון 'אחרי' שהוא לשון מופלג שמשמעותו הוא לאחר זמן, ולא נאמר 'אחרי' שמשמעותו בסמוך.

והנה מבואר שבני אהרן מתו ביום שבו הוקם המשכן, ולכאורה הדבר צריך ביאור. דמצינו במתן תורה שנאמר 'ויחזו את האלוקים ויאכלו וישתו', דהיינו שהזקנים התנהגו באופן של זלזול כלפי השי"ת, וכמבואר בחז"ל אף נגזר עליהם מיתה בשל כך. אמנם כיון שהיה זה זמן של שמחה, - קבלת התורה, לא חפץ השי"ת לערבב את השמחה ולכן לא מתו, רק נדחה זה ליום הקמת המשכן. ולפי זה צריך ביאור מה הוא סיבת מיתתם של נדב ואביהוא, הלא גם הם מתו ביום שנטל בו עשרה עטרות, והיה בו השמחה הגדולה של חנוכת המשכן, ולמה אם כן מתו, ולא חש השי"ת מערבוב השמחה.

וברש"י: "וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו' - מה ת"ל היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו משל לחולה שנכנס אצלו רופא אמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב באחר ואמר לו אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני זה זרזו יותר מן הראשון לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן".

מבואר בדבריו, שכשהשי"ת ציוה למשה רבינו ע"ה לומר לאהרן הכהן את פרשת עבודת יום הכיפורים, אמר לו לזרזו עם ענייני מיתת נדב ואביהוא, 'ובזאת יבוא אהרן אל הקודש וגו'". וצריך להבין למה דוקא אחרי מות שני בני אהרן, נצטווה אהרן הכהן על עבודת יום הכיפורים, וכניסתו לקודש הקדשים, ומה השייכות שיש בין ב' דברים אלו.

עוד צריך לבאר מ"ש בחז"ל (סנהדרין דף נב/א): "וכבר היו משה ואהרן מהלכין בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהן וכל ישראל אחריהן אמר לו נדב לאביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור אמר להן הקדוש ברוך הוא הנראה מי קובר את מי וכו'".

והדברים צריכים ביאור. מה הפירוש במה שאמרו נדב ואביהוא, הלא הם היו אנשים גדולים עד מאוד, עד שאמר משה רבינו לאהרן הכהן: (רש"י ויקרא פרק י פסוק ג) "אל משה לאהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך", ומה אם כן הביאור בדברים אלו שאמרו מתי ימותו וכו'.

ב

וביאור הדברים יש לומר, על פי המבואר בכו"כ מקומות שצדיקים בשעת פטירתן יכולים הם לפעול לטובה, עוד יותר ממה שהיו יכולים לפעול בחייהם. ועוד יותר מזה, שמה שהם פועלים בשעת מיתתן, יש לדברים אלו כוח ומעמד שנשאר הדבר הזה ויש לו קיום לדורות.

א

זה הוא ביאור הענין מה שרצו נדב ואביהוא להתקרב אל ה' בהקריבם את קרבנם, כי רצו להשיג בזה קרבת אלוקים, לא רק עבור עצמם, אלא שפעלו לעשות כזה בחינה בכלל ישראל כולו, שיהיה להם דרך ומעמד להתקרב בקל אל השי"ת וכאשר יבואר. ופעלו זאת בדוקא במיתתם ובמסירת נפשם, שאז היה בכוחם להשריש בחינה זו בכלל ישראל לדורות עולם.

וזה הוא גם הביאור במה שעשו בשעת מתן תורה, "ויחזו את האלוקים, ויאכלו וישתו" שפעלו בכלל ישראל שיהיה להם את היכולת והאפשרות לחזות את אלוקים. ולא רק בעת שנמצאים במדרגות גדולות, אלא אפילו מי שנמצא ואוחז עדיין בדרגא פחותה, 'ויאכלו וישתו', גם יהיה לו הכח לחזות את אלוקים, לדעת ולהאמין ולהכיר בכוח השי"ת בעולם. וכמבואר שגם בשעת מתן תורה רצו לפעול זאת, רק שהשי"ת לא חפץ בזה אז, כיון שלא הגיעה עדיין השעה לכך, ורק בשעת הקמת המשכן יכלו לפעול זאת, וגם אז רק על ידי מיתתם. וגם על ידי הגדר של 'חשב לעשות מצוה ונאנס, שמעלה עליו הכתוב כאילו עשאו בפועל.

דבר זה נפעל על ידם לדורות עולם, ומכוחם הושרש זאת בבני ישראל, ולכך נכתב בתורה הלשון 'אחרי', שהוא לשון מופלג, להורות כי אכן במיתתם ובמסירת נפשם פעלו זאת בבני ישראל בכל הדורות ובכל המצבים, שיוכלו תמיד בני ישראל להתקרב אל השי"ת ולהכיר במלכותו באמונה שלימה.

ומכח זה של מסירות נפשם, נעשה אז הכח שיוכלו בני ישראל לזכות לכפרת הכהן הגדול ביום הכיפורים בקודש הקדשים. שאף שאהרן הכהן עצמו היה באפשרותו, לרום מעלתו, להיכנס בכל עת אל קודש הקדשים, וכמבואר לא"א"ז בדברי בינה, וכ"מ במדרשי חז"ל, שלא רק ביום הכיפורים היה מותר לו להיכנס לקודש הקדשים, אלא בכל פעם שהיה עושה את הסדר המבואר בכתוב היה יכול להיכנס, אמנם זה רק לפי מדרגתו בקודש. אבל כלל ישראל לא היו עדיין באותו המדרגה, שיזכו גם הם לבחינה הגדולה והקדושה של טהרת יום הכיפורים והתגלות השכינה באופן נורא שכזה, ואת זאת פעלו נדב ואביהוא, על ידי מסירות נפשם בעת מיתתם, בהקריבם אש לפני השי"ת, שקרבו בזה את בני ישראל, שיהיה להם את האפשרות להתקרב אל השי"ת ולחזות בנועם ה'. ובבחינה שהיה בעת מתן תורה, שאף בעת של 'ויאכלו וישתו', הרומז לדרגא פחותה, זכו לבחינה של 'ויראו את האלוקים'.

וכמו שאיתא בשם האר"י הקדוש שמה שהכהן הגדול אומר ביום הכיפורים בקודש הקדשים אנ"א ה', דאנ"א הוא ר"ת נדב ואביהוא ואליהו, דבזכותם ומכוחם הוא יכל לעשות עבודת יום הכיפורים לפני ולפנים, עכת"ד.

הרי להדיא מוכח שאם הכהן גדול אומר זאת בכניסתו לקודש הקדשים ביום הכיפורים הוא משום שהם פעלו זאת, וזכותם עומדת לעד. ומתבאר מדוע עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים נאמרה רק אחרי מות נדב ואביהוא, משום שהם פעלו את המציאות הזאת של עבודת הכהן גדול ביום הכיפורים, להתקרב לפני ולפנים עד בחינה להיות בקודש הקדשים עצמו, ולזכות להשראת השי"ת בעולם הזה, וזה מה שנאמר 'אחרי', היינו אחריהם לעד לדורות עולם.

ולכך רק 'אחרי מות שני בני אהרן, ניתנה האפשרות לצוות על מלאכת יום הכיפורים, כי אז זכו בני ישראל לזה הכח שאהרן הכהן יוכל להיכנס עבורם לקודש הקדשים ביום הכיפורים.

ולכן רצו נדב ואביהוא ש'אני אתה ננהיג את הדור', כי הם אחזו ש'משה רבינו ע"ה ואהרן הכהן דרגתם גבוהה עד אין שיעור, וממילא אין באפשרותם לרומם את בני ישראל שהיו רחוקים מדרגתם, כי כדי להשפיע לכלל ישראל צריך שיהיה להם שייכות עימם. ולכן רצו שהם ינהיגו את הדור, ועל ידי כך יוכלו לרומם את בני ישראל, שאף אם אינם עדיין בדרגא הגבוהה, יזכו לראות בטוב ה'. וכמבואר שהם זכו לפעול זאת, 'בקרבנתם לפני ה' ובמותם במסירות נפשם עבור בני ישראל.

ג

בחינה זאת של אמונה, הנקראת 'ראיה', כנאמר בפסוק 'ויחזו את האלוקים', יש בה שני מדרגות ובחינות, יש ראיה בעינים, דהיינו ראיה חושית בה רואים בפירוש, ויש ראיה שכלית, שאף אם אין זוכים לראות עין בעין, מכל מקום הדבר מושרש בשכל האדם, באופן שזה ברור לו כאילו הוא רואה בעינים. וכעין מה שמצינו בדברי חז"ל: (כתובות ק"ח:) 'רואה אני את דברי אדמון', דהיינו שהיו דברי אדמון ברורים לו בשכל עד מאוד, כאילו הוא רואה אותם בעין ממש.

ב

ובחינה זאת פעלו נדב ואביהוא בקרב כלל ישראל, בעת קרבנות במסירות נפשם אל ה', שידעו ויכירו תמיד כי ה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, ואף אם כביכול נראה שהאדם פועל הפעולות ועושה המעשים, אך כלל ישראל יודעים, אף שלא זוכים לראות בעינים כמו נדב ואביהוא, מכל מקום פעלו שיראו בעיני שכלם שאין עוד מלבדו, בידיעה ברורה כעין ראייה, שהשי"ת הוא עושה הכל, ואין דבר בעולם הנעשה מבלעדי כוחו של השי"ת המחיה ומהווה את כל. ואף אם עדיין אין רואים זאת בעין, מכל מקום בראיה השכלית יכולים הם לזכות לזה.

וכמבואר עניין זה בתורתו של א"ז בעל ההילולא הרבי ר' ירחמיאל זיע"א, וזל"ק: ואחר כל אלה יראה, שאין ביכולת האדם לבוא אל התכלית כי אם ברחמי הבורא יתברך, כשירחם על האדם להביאו אל האמת ולתכלית העבודה, אז יושבר לב האדם, ויהיה לו לב נשבר עד עולמי עד, להיות כלי ראוי ומוכן להשראת אלקותו יתברך. כאמור: אשכון את דכא, ולב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה, אבל כשהאדם לא יעבוד וישתמש בשכלו לעבודתו יתברך, אז יראה לו בעיניו שהוא חכם, ויבוא מזה להתנשאות וגדלות, ויהיה טפש יותר מכל הטפשים והפתאים, עכ"ל ק.

הרי מבואר בדברי קדשו שעל האדם לדעת ולהכיר, שאין בכוחו לעשות מאומה, ואפילו בענייני עבודת השי"ת, בלא רחמי השי"ת עליו, וכן הוא בכל הנעשה בעולם שהכל עושה ומהווה בכל עת ורגע, רק השי"ת.

ודבר זה הוא מיסודות האמונה, וכפי שהשריש הבעל שם טוב הקדוש זיע"א שאין זה רק לדעת שיש בורא לעולם, שזה להבדיל א"א הבדלות גם אומות העולם מכירים ויודעים, וכמבואר ב'חובת הלבבות' שצריך להיות שוטה גדול לחשוב שהעולם נברא מעצמו ללא בורא. רק כלל ישראל מאמינים שהשי"ת גם כעת עתה, בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עושה ויעשה לכל המעשים, ואם תמוט השגחתו יתברך מן העולם אפילו לרגע קט, מיד יהיה הכל כלא היה. והשי"ת עושה לנו ניסים תדירים תמיד, ומחיה ומהווה את כל העולם ואת כל פרט ופרט בכל שעה ורגע.

וכמבואר בדברי חז"ל, מה שאמר רבי חנינא בן דוסא לבתו, (תענית דף כה/א): "מאי איכפת לך מי שאמר לשמן וידלוק הוא יאמר לחומץ וידלוק". כי אצל רבי חנינא בן דוסא לא היה שום הבדל בין טבע לנס, והיה ברור לו כי השי"ת עושה ומהווה את כל, והוא זה שאמר לשמן וידלוק, ולא שיש לשמן איזה מציאות שיכול לדלוק מעצמו, וממילא לא היה לו כלל הבדל בין שמן לחומץ, ומי שאמר לזה לדלוק יכול לומר לזה לדלוק.

כח זה של אמונה, פעלו ועשו בני אהרן בעת קרבנות לפני ה'. שלא רק אהרן הכהן יוכל להכנס לקודש הקדשים לחזות באור ה', וכמבואר בחז"ל שבעת שנכנס הכהן הגדול לקודש הקדשים היה דרגתו יותר ממלאך, ולא היה בבחינת אדם כלל, שהרי נאמר 'וכל אדם לא יהיה באהל מועד', אבל הם פעלו שכלל ישראל יוכלו גם בעת עסקם בגשמיות, 'ויאכלו וישתו', לראות ולהכיר, עכ"פ בראיה שכלית, את אמונת השי"ת בכל תוקף.

וכן אמר א"ז הרבי ר' ירחמיאל זיע"א, על הפסוק ויקח קרח, שהחסרון של קורח היה 'ויקח', שחשב שהוא עושה והוא לוקח, אבל הצדיקים יודעים שאין כזה דבר 'ויקח', ואין אדם לוקח מעצמו דבר, רק הכל עושה ה' יתברך.

דבר זה פעלו נדב ואביהוא בעת קרבנותם אל ה'. ובמסירות נפשם, בשעה שמתו ונסתלקו מן העולם, שאז מתגדל ביתר תוקף כוחם של הצדיקים, והשרישו זאת בכלל ישראל לדורות עולם.

וכן אנו שמסבים כעת בייארציי"ט ובסעודת הילולא של א"ז הרבי ר' ירחמיאל זיע"א, שכל חייו פעל עבור טובת בני ישראל, וכל הצדיקים פעלו כעין נדב ואביהוא שמתו במסירות נפשם בעבודת השי"ת שלהם בקרבנות לפני ה' 'וימותו', היינו שנתקרבו לפני ה' בעבודת השי"ת בקרבנות לפני ה', בבחינת וימותו, לא רק להם אלא עיקר כוונתם היה בעבודת השי"ת שלהם לפני ה' עבור כלל ישראל, שיוכלו להתקרב לפני ה'. ורק בזכות הצדיקים יש לנו קיום בדורות אלו של עקבתא דמשיחא.

ועתה ביום פטירתו, שכאמור מתגדל כוח הצדיק עוד יותר מבחייו, יש לו עוד יותר כח להשפיע טובות לכלל ישראל ברו"ג, וה' יתברך יעזור שישפע עלינו ממרום בכל העניינים לטובה ברוחניות ובגשמיות, ונזכה במהרה לתחיית המתים בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.